

METODISKIE NORĀDĪJUMI SKOLOTĀJIEM

6. MODULIS. LOMU SPĒLE PAR EIROPAS PARLAMENTU

Šajā spēlē skolēni iejutīsies Eiropas Parlamenta deputātu lomā. Klase uz pāris stundām kļūs par Eiropas Parlamentu, un skolēni spriedīs, kā viņi risinātu aktuālus ES jautājumus, pievērstos, piemēram, tādiem tematiem kā globālā sasilšana, noteikumi par tabakas izstrādājumiem vai ES armija.

Šajā lomu spēlē skolēni pilnveidos savas demokrātijas prasmes, tostarp prasmi veidot kritisku viedokli, debatēšanas prasmes un prasmi nonākt pie kompromisa.

Vispirms **skolēni darbojas nelielās grupās — Parlamenta komitejās**, izskatot Eiropas Komisijas iesniegtu tiesību akta priekšlikumu. Viņi izmanto spēles laukumu ar tematiskajām kartītēm. Izdarot grozījumus tiesību akta priekšlikumā, grupām ir jāņem vērā Eiropas Savienības Padomes un citu ieinteresēto personu atšķirīgie viedokļi. Izvēlei doti pieci temati, kuriem ir atšķirīga grūtības pakāpe.

Nākamais posms ir **plenārsēdes debates** klasē, kuru gaitā grupas iepazīstina pārējos dalībniekus ar saviem tiesību aktu pielāgojumiem. Debatēm seko klases balsojums.

Noslēgumā lomu spēle tiek **sīki pārrunāta un izvērtēta**, analizējot līdzības un atšķirības starp klasē veikto uzdevumu un reālo darbu Parlamentā.

METODIKA	ILGUMS	MATERIĀLI
Lomu spēle: darbs Parlamenta komitejās	25 min	<ul style="list-style-type: none">– Spēles laukums katrai grupai– Darba lapa katrai grupai– Izvēlētajam tematam atbilstošais kartīšu komplekts katrai grupai Kartītes iepriekš jāizdrukā (vienpusēja druka) un jāsaģriež.– Izvēlētajam tematam atbilstošais Eiropas Komisijas tiesību akta priekšlikums katrai grupai
Lomu spēle: plenārsēdes debates un balsojums	10 min katram tematam	<ul style="list-style-type: none">– Tāfele / pārlietamā papīra tāfele un krīts/flomāsters– Aizpildīta darba lapa katrai grupai
Pārrunas un izvērtējums	15 min–1 stunda	<ul style="list-style-type: none">– Dators un projektoris– 6. moduļa prezentācija

Atruna.

Šis uzdevums nedz formas, nedz satura ziņā nav pilnīgs un precīzs īstenības atspoguļojums, un tajā nav sniegti Eiropas Parlamenta, Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības Padomes vai lobētāju grupu faktiskie viedokļi. Šā simulācijas uzdevuma mērķis ir tikai izglītojošs, un tas ir vienīgais pamatojums piedāvāto variantu izvēlei.

MĒRĶI UN PRASMES

ATTIEKSME

- Skolēni attīsta kritisku attieksmi: viņi formulē viedokli par aktuāliem ES jautājumiem.

ZINĀŠANAS

- Skolēni pārzina un izprot ES lēmumu pieņemšanas procesu (vienkāršotā formā).
- Skolēni izprot Eiropas Parlamenta lomu šajā procesā.
- Skolēni zina, ka Eiropas Parlaments risina konkrētus jautājumus, kas ietekmē viņu ikdienas dzīvi.
- Skolēniem ir plašākas zināšanas par apspriestajiem tematiem.

PRASMES

- Uzdevuma izpildes gaitā skolēni attīsta savas demokrātijas prasmes — viņi mācās ņemt vērā citu dalībnieku viedokli un formulēt savu nostāju, konsultēties ar citiem un nonākt pie kompromisa.
- Skolēni mācās izklāstīt savus priekšlikumus un uzstāties grupas priekšā.

SOLI PA SOLIM

1. LOMU SPĒLE: DARBS PARLAMENTA KOMITEJĀS

SAGATAVOŠANĀS

Klasi sadala grupās pa četriem pieciem skolēniem. Katrai grupai tiek uzdots temats darbam. Katra grupa apsēžas pie galda, uz kura atrodas visi materiāli. Ideālā variantā skolotājs galdus jau sagatavojis, pirms ierodas skolēni.

Katra grupa saņem tematisku Eiropas Komisijas tiesību akta priekšlikumu. Uz grupai paredzētā galda ir arī darba lapa (vienāda visiem tematiem), spēles laukums (vienāds visiem tematiem) un katram tematam paredzētas kartītes. Kartītes ar uzlocītiem stūrīšiem, uz kuriem redzami numuri vai simboli, tiek izvietotas uz spēles laukuma ar skatu uz leju.

Sagatavotais temata apguves materiāls izskatās šādi.

Piezīme. Šis attēls ilustrē tematu "Smēķēšana". Šim tematam komplektā ir paredzēts mazāk kartīšu nekā dažiem citiem tematiem. Tādēļ kreisajā slejā uz vidējā lauciņa nav kartītes. Citiem tematiem šajā lauciņā būs kartīte.

NORISE

Skolotājs īsumā paskaidro skolēniem, ka tagad viņi visi iejutīsies Eiropas Parlamenta deputāta lomā un ka šajā statusā viņiem būs jāizstrādā pašiem savi tiesību akti. Skolotājs arī norāda, ka izstrādātais tiesību akts skolēniem būs jāprezentē visai klasei un ka klase par to balsos. Tematus, ar ko skolēni strādās, skolotājs izraugās pirms spēles noteikumu izklāstīšanas.

Pēc tam skolotājs īsi paskaidro, ka spēles laukumā vienkāršotā veidā attēlots ES lēmumu pieņemšanas process. Eiropas Komisija ir tā iestāde, kura uzsāk likumdošanas procesu, nākot klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem. Tad tiesību aktu priekšlikumi nonāk Eiropas Parlamentā un Eiropas Savienības Padomē — abām šīm iestādēm ir kopīgas likumdošanas pilnvaras.

Skolēnu grupas strādā neatkarīgi cita no citas, sekojot darba lapā un kartītēs dotajiem norādījumiem un atvēlētajam laikam. Katra grupa sāk ar kartīti Nr. 1. Viens grupas dalībnieks kartīti apgriež un skaļi nolasa to, kas rakstīts otrā pusē. Tad grupa pilda kartītē aprakstītos uzdevumus. Pēc tam skolēni pāriet pie kartītes Nr. 2, tad — Nr. 3 un Nr. 4. Darba gaitā viņi izdara piezīmes darba lapā.

Uz kartītēm ir vai nu uzdevums, vai arī papildu informācija, kas sniegta kā Eiropas Savienības Padomes, lobētāju grupu vai citu ieinteresēto personu viedoklis. Soli pa solim skolēni veidos savu "ES tiesību aktu". Noslēdzošais uzdevums ir sagatavot prezentāciju par savu tiesību aktu, ar ko viņi iepazīstinās klasesbiedrus.

SATURS

Visi tiesību aktu priekšlikumi un tematiskās kartītes ir doti šim modulim pievienotajā spēles materiālā (sk. attiecīgo dokumentu). Lomu spēlē tiek piedāvāts skatīt piecus tematus. Eiropas Komisijas sagatavotie tiesību aktu priekšlikumi, Eiropas Savienības Padomes prasītie pielāgojumi un ieinteresēto personu sniegtā informācija ir izvēlēti tā, lai pēc iespējas rosinātu skolēnu savstarpēju diskusiju. Viss materiāls ir fiktīvs un kalpo tikai izglītības mērķiem. Ir svarīgi, lai nodarbības beigās skolotājs izskaidrotu skolēniem reālo situāciju aplūkotajās jomās.

Piedāvātie pieci temati ir sarindoti pēc grūtības pakāpes, sākot ar vienkāršāko un beidzot ar sarežģītāko:

1. Smēķēšana Eiropas Savienībā
2. ES armija?
3. ES un globālā sasilšana
4. Eiropas demokrātija
5. Bēgļi Eiropā

DAŽI IETEIKUMI

- Darba gaitā pieejiet pie katras grupas un palīdziet, ja skolēni netiek tālāk.
- Vēlams, lai katra grupa strādātu ar citu tematu. Tādējādi katra grupa varētu iepazīstināt klasesbiedrus ar atšķirīgu tiesību aktu. Tomēr skolotājs pēc saviem ieskatiem var likt visām grupām strādāt ar vienu tematu vai arī uzdot konkrētu tematu divām grupām utt.

2. LOMU SPĒLE: PLENĀRSĒDES DEBATES UN BALSĒJUMS

SAGATAVOŠANĀS

Skolēni paliek sēžam savās tematiskajās komitejās. Uz klases priekšā esošās tāfeles vai pārliekamā papīra tāfeles ir redzama šāda tabula.

TEMATS	PAR	PRET	ATTURAS
Piem., smēķēšana			
Piem., bēgļi			

Pirmajā slejā skolotājs ieraksta apspriežamos tematus.

NORISE

Katrai tematiskajai grupai ir ne vairāk kā divas minūtes, lai iepazīstinātu ar savu priekšlikumu. To darot, grupa izmanto aizpildīto darba lapu. Pēc tam pārējiem skolēniem ir iespēja uzdot jautājumus. Tad skolotājs nekavējoties aicina balsot par attiecīgo priekšlikumu. Visi balso, **pacelot roku**. Balsot var arī tās tematiskās komitejas skolēni, kuri ir iesnieguši attiecīgo priekšlikumu. Skolotājs sniedz šādus norādījumus:

- “Tie, kuri piekrīt šim priekšlikumam, paceliet roku!” Saskaitījis balsis, skolotājs pie attiecīgā temata slejā “Par” ieraksta rezultātu.
- “Tie, kuri nepiekrīt šim priekšlikumam, paceliet roku!” Saskaitījis balsis, skolotājs pie attiecīgā temata slejā “Pret” ieraksta rezultātu.
- “Tie, kuri atturas, paceliet roku!” Saskaitījis balsis, skolotājs pie attiecīgā temata slejā “Atturas” ieraksta rezultātu.

Pēc balsojuma skolotājs secina vai nu to, ka tiesību akts ar balsu vairākumu ir pieņemts, vai ka tas ar balsu vairākumu noraidīts.

Vairākums ir tad, ja vairāk nekā puse skolēnu (puse + viens skolēns) ir nobalsojuši par vai pret priekšlikumu. To skolēnu balsis, kuri balsošanā ir atturējušies, netiek skaitītas. Ja ir vienāds balsu skaits, skolotājs ierosina balsojumu atlikt. Tādējādi jautājums par priekšlikumu paliek neizlemts.

Šo procedūru atkārto katram tiesību akta priekšlikumam.

DAŽI IETEIKUMI

- Uzdevuma izpildei nepieciešamais laiks ir atkarīgs no grupu skaita klasē.
- Jo mazākas grupas, jo lielāks katra skolēna individuālais ieguldījums. Apsverot, cik grupās klasi sadalīt, ņemiet vērā gan atvēlamo laiku, gan skolēnu individuālo ieguldījumu.

3. PĀRRUNAS UN IZVĒRTĒJUMS

SAGATAVOŠANĀS

Skolotājs apspriež līdzības un atšķirības starp uzdevumu un reālajiem apstākļiem, izmantojot šajā modulī iekļauto prezentāciju. Skolēni vai nu paliek sēžam savās nelielajās grupās vai ieņem ierastās vietas klasē.

NORISE

Vispirms skolotājs aicina skolēnus **dalīties pieredzē**: “Kā jutāties EP deputātu lomā?” Iespējams, skolēni atbildēs, ka lēmumus pieņemt bija sarežģīti, jo bija jāņem vērā daudz dažādu interešu, vai arī teiks, ka viņiem patika izmantot lemsšanas pilnvaras. Pajautājiet skolēniem, vai kādam bija līdzīga vai pretēja pieredze, piemēram, “Kurš vēl šādi jutās? Kurš bija pretējās domās?”

Pēc šī ievada skolotājs pāriet pie **uzdevuma izvērtējuma**. Skolotājs paskaidro, ka klasē izspēlētā lomu spēle atšķiras no tā, kā šie procesi notiek īstenībā. Atšķirības ir gan formā, gan saturā. Vienlaikus, protams, ir daudz līdzību. Šīs atšķirības un līdzības tabulas veidā ir atspoguļotas prezentācijā (sk. attēlu).

EVALUATION OF THE ROLE PLAY

	SIMILARITIES	DIFFERENCES
FORM		
CONTENT		

Pirmais jautājums, kuru skolotājs uzdod skolēniem, ir: “Kuri uzdevuma aspekti, jūsuprāt, pēc formas vai satura bija līdzīgi?” Tad skolotājs, izmantojot prezentāciju un skolēnu teikto, parāda un izskaidro **līdzības**.

Nākamais jautājums ir: “Kas, jūsuprāt, reālajos apstākļos ir atšķirīgs?” Tad skolotājs, atkal balstoties uz prezentāciju un skolēnu teikto, apspriež ar skolēniem svarīgākās **atšķirības**.

Kā trešo punktu skolotājs **apspiež reālo situāciju klasē analizētajās jomās**. To darīt ir ļoti svarīgi, lai skolēniem nodarbības beigās būtu pareizs priekšstats par reālo situāciju.

SATURS

1. Līdzības un atšķirības salīdzinājumā ar reālajiem apstākļiem

	LĪDZĪBAS	ATŠĶIRĪBAS
FORMA	<p>Tematiskās komitejas Eiropas Parlamentā. Eiropas Parlaments skata ļoti daudzus dažādus tematus. Tāpēc katrs EP deputāts specializējas tikai pāris jautājumos. Eiropas Parlamentā ir aptuveni 20 pastāvīgas un dažas pagaidu tematiskās komitejas. Šajās komitejās deputāti vispirms iepazīstas ar tematu un apspriež to, un tikai pēc tam izklāsta to visiem Eiropas Parlamenta deputātiem.</p> <p>Interesu grupas. Pie EP deputātiem bieži vēršas interešu grupas.</p> <p>Balsošana, paceļot roku. Eiropas Parlamentā balsošana par priekšlikumiem bieži vien notiek, paceļot roku, jo tā ir ātrāk. Dažkārt EP deputāti balso elektroniski (individuālais balsojums), piemēram, ja Parlamentā par konkrēto jautājumu viedokļi ievērojami atšķiras un balsojuma rezultāts no pirmā acu uzmetiena nav skaidrs. Arī politiskā grupa var pieprasīt elektronisku balsojumu (šāds pieprasījums jāiesniedz iepriekš), turklāt arī galīgais balsojums par ziņojumiem pārsvarā notiek elektroniski. Tādējādi sabiedrībai ir vieglāk sekot līdzi tam, kuri EP deputāti balsojuši par, kuri — pret un kuri atturējušies.</p> <p>Vairākuma balsojums. Arī Eiropas Parlamenta noteikumi paredz, ka balsu vairākums ir puse nodoto balsu + viena balss.</p>	<p>Vairākas politiskās grupas. Iepriekš veiktajā uzdevumā skolēni nepārstāvēja noteiktas politiskās partijas. Reālajos apstākļos Eiropas Parlamentā darbojas septiņas politiskās grupas. Plenārsēdē EP deputātu vietas sagrupētas pēc piederības attiecīgai politiskajai grupai (no kreisās uz labo pusi). Katru grupu vada grupas priekšsēdētājs.</p> <p>Kopīgas likumdošanas pilnvaras. Veicot uzdevumu, skolēniem varētu rasties priekšstats, ka likumdošanas pilnvaras Eiropas Savienībā ir tikai Eiropas Parlamentam un ka tas pieņem visus lēmumus. Tomēr reālajos apstākļos Parlaments daļa šīs pilnvaras ar Eiropas Savienības Padomi.</p> <p>Sarežģītāka struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> – Uzdevumā piedalījās neliels dalībnieku skaits. Savukārt Eiropas Parlamentā debates un balsošana notiek, piedaloties daudz vairāk deputātiem — maksimālais skaits ir 751. – Klasē uzdevums norisinājās vienā valodā. Eiropas Parlamentā ikviens var uzstāties jebkurā no 24 oficiālajām valodām, un viss teiktais tiek tulkots 24 ES oficiālajās valodās.
SATURS	<p>Argumentācija. Uzdevuma gaitā minētie argumenti ir līdzīgi Eiropas debatēs paustajiem.</p>	<p>Sarežģītāka struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> – Temati bieži ir tehniskāki. Piemēram, izskatāmais temats varētu attiekties uz zvejas tīklu acu lielumu. Šeit būtu nepieciešami dažādi zinātniskie pētījumi par to, kādas zivis iespējams zvejot, izmantojot katru zvejas tīkla veidu, utt. – Tiesību aktu priekšlikumi, par kuriem balso Eiropas Parlaments, ir daudz detalizētāki. Tiek apspriests katrs aspekts un, ja vajadzīgs, izdarītas izmaiņas.
	<p>Visbeidzot jānorāda, ka vienā jautājumā ir vērojamas gan līdzības, gan atšķirības. Tie ir aplūkotie temati.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tematus var uzskatīt par līdzīgiem, jo visi šie jautājumi pašlaik tiek vai savulaik tikuši skatīti Eiropas Parlamentā. – Tomēr vienlaikus temati arī atšķiras, jo reālajos apstākļos Eiropas Komisijas, Eiropas Parlamenta un Eiropas Savienības Padomes priekšlikumi un nostājas ir atšķirīgas. 	

2. Pašreizējā situācija apspriežamajās jomās

1. SMĒĶĒŠANA EIROPAS SAVIENĪBĀ

Lai atturētu jauniešus no smēķēšanas uzsākšanas, Eiropas Savienība koncentrējas uz preventīviem pasākumiem (nepieļaut, ka cilvēki uzsāk smēķēšanu) un atturošiem pasākumiem (panākt to, lai pēc iespējas mazāk cilvēku smēķētu, vai lai tie atmestu smēķēšanu).

Tādēļ Eiropas noteikumi paredz, ka uz katras ES pārdošanā esošās cigarešu paciņas ir jābūt izvietotam kombinētam brīdinājumam par ietekmi uz veselību (attēlam, tekstuālam brīdinājumam un informācijai par dienestiem, kas palīdz atmest smēķēšanu) tās ES valsts oficiālajā valodā, kurā tās tiek tirgotas. Tādējādi ES informē pircēju par smēķēšanas draudiem.

Arī tabakas reklāmai tiek piemēroti ierobežojumi — smēķēšanu veicinošas kampaņas ir aizliegtas.

ES ne tikai paredz noteikumus par tabakas izstrādājumu tirdzniecību un reklāmu, bet arī sniedz ieteikumus ES dalībvalstīm par smēķēšanas aizliegšanu valdības ēkās, kā arī sabiedriskās un citās vietās. Bet pašas valstis var izlemt par to, vai sekot šiem ieteikumiem.

2014. gadā ES apstiprināja stingrākus noteikumus attiecībā uz tabaku. Tie stājās spēkā 2016. gadā.

- Ir aizliegts tirgot cigaretes ar specifiskiem aromātiem, piemēram, mentolu.
- Uz cigarešu paciņām izvietotajiem aizliegumiem ir jāsedz vismaz 65 % iepakojuma, un katrai valstij ir noteikta virkne kombinētu brīdinājumu.
- Ir noteikts ierobežojums attiecībā uz nikotīna daudzumu e-cigaretēs.

Sākotnēji iesniegtajā tiesību akta priekšlikumā viens no ierosinātajiem variantiem bija standartizētas, respektīvi, "neitrālas" cigarešu paciņas, taču ES iestādes šajā jautājumā nespēja vienoties. Piekrišanu neguva arī priekšlikums visā ES palielināt minimālo vecuma sliekšni tabakas izstrādājumu iegādei līdz 18 gadiem.

Tomēr katra dalībvalsts var lemt par stingrāku noteikumu piemērošanu. Piemēram, Francijā prasība standartizēt iepakojumu ir spēkā kopš 2017. gada janvāra, bet Īrijā — kopš 2018. gada oktobra. Arī tabakas izstrādājumu cenas katrā valstī ir atšķirīgas. ES dalībvalsts, kurā cigaretes var iegādāties par viszemāko cenu, ir Bulgārija, kur cigarešu paciņa maksā aptuveni EUR 2,60. Visdārgāk cigaretes maksā Īrijā, kur to cena ir vairāk nekā EUR 10 par paciņu.

Sīkāka informācija par šo jautājumu atrodama vietnē https://ec.europa.eu/health/tobacco/overview_lv.

2. EIROPAS SAVIENĪBAS ARMIJA?

Neraugoties uz to, ka jau 1952. gadā tapa plāni izveidot Eiropas Aizsardzības kopieni, Eiropas Savienībai nav savas armijas. Katra dalībvalsts autonomi nolemj, vai tai būs sava armija un kā tā to izmantos.

Tomēr sadarbība ārlietu un aizsardzības politikas jomā ir ievērojami palielinājusies, jo īpaši kopš 2016. gada, kad tika uzsākta Globālā ārpolitikas un drošības politikas stratēģija. Eiropas Savienības dalībvalstis padziļina sadarbību aizsardzības jomā un saskaņo savus militāros izdevumus un ieguldījumus, iesaistoties tādās iniciatīvās kā pastāvīgā strukturētā sadarbība (PESCO).

Turklāt ES nosūta arī **ad hoc ES misijas** uz valstīm ārpus ES. To uzdevumi saistīti ar miera uzturēšanu, konfliktu novēršanu un starptautisko drošību. Bruņotie spēki tiek izmantoti divu veidu misijām:

- civilajām misijām (piemēram, tiesībsargājošo spēku apmācīšanai);
- militārajām operācijām (piemēram, pirātisma apkarošanai).

Eiropadome par katru ad hoc misiju lemj atsevišķi. Valstu līdzdalība ir brīvprātīga. ES jau ir īstenojusi aptuveni 34 civilās un militārās operācijas. Kā spilgtus piemērus var minēt rekonstrukcijas darbus pēc cunami Ačēhā (Indonēzija) un pirātisma apkarošanu Āfrikas raga reģionā.

Ir svarīgi zināt, ka ES intervences notiek saskaņā ar **Apvienoto Nāciju Organizācijas** (ANO) nostādņēm un ciešā sadarbībā ar Ziemeļatlantijas līguma organizāciju (**NATO**).

Noderīgas saites:

- Sīkāka informācija par šo jautājumu atrodama vietnēs https://eeas.europa.eu/topics/security-defence-crisis-response_en un www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/159/common-security-and-defence-policy
- Dati par militārajiem izdevumiem un ieroču tirdzniecību pasaulē ir pieejami vietnē https://ec.europa.eu/knowledge4policy/foresight/topic/changing-security-paradigm/world-military-expenditure_en

3. EIROPAS SAVIENĪBA UN GLOBĀLĀ SASILŠANA

ES cīnās pret klimata pārmaiņām, īstenojot konkrētus politikas pasākumus. Tā noteikusi ar klimatu un enerģētiku saistītus mērķus, kas jāsasniedz līdz 2030. gadam, piemēram, vismaz 32 % enerģijas iegūt no atjaunojamiem energoresursiem un samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas vismaz par 40 %. 2020. gadā Eiropas Komisija izsludināja Eiropas zaļo kursu, kurā izvirzīti vēl vērienīgāki mērķi, piemēram, līdz 2050. gadam kļūt par pasaules pirmo klimatneitrālo kontinentu.

Tā kā globālās sasilšanas sekas ir jūtamas jau tagad, Eiropas Komisija ir publicējusi arī ES stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām.

ES bija nozīmīga loma arī 2015. gadā notikušajās pasaules mēroga sarunās par tā dēvēto Parīzes nolīgumu — juridiski saistošu vienošanos par to, kā vērsties pret globālo sasilšanu. 2016. gada oktobrī ES ratificēja Parīzes nolīgumu. Šajā nolīgumā valstis apņēmas censties ierobežot globālo sasilšanu zem 2°C, vēlams pat zem 1,5°C. Parīzes nolīgums ir spēkā kopš 2016. gada novembra.

Noderīgas saites

- Sīkāka informācija par šo jautājumu atrodama vietnēs https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action_en un www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/72/combating-climate-change.
- Infografika par siltumnīcefekta gāzu emisijām valstu un nozaru dalījumā ir atrodama vietnē www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20180301STO98928/greenhouse-gas-emissions-by-country-and-sector-infographic.

4. EIROPAS DEMOKRĀTIJA

Kopš 1979. gada Eiropas iedzīvotāji reizi piecos gados tiešās vēlēšanās ievēl jaunu Eiropas Parlamenta sastāvu. ES kopīgie noteikumi paredz, ka balsošanai jābūt aizklātai un vēlēšanām — tiešām un vispārējām (viena balss katram pilngadīgu sasniegušam pilsonim). Vēlēšanās arī būtu jāievēro proporcionālas pārstāvības princips. Papildus šiem kopīgajiem noteikumiem vēlēšanu kārtību nosaka arī dalībvalstu noteikumi, un tie var būt visnotaļ atšķirīgi. Turklāt balsot var tikai par savas valsts vai sava reģionālā vēlēšanu apgabala kandidātiem. Dalībvalstis arī lemj par to, vai dalība vēlēšanās ir pilsoņu

tiesības vai obligāts pienākums.

Plašāka informācija par Eiropas vēlēšanu sistēmu atrodama vietnē www.europarl.europa.eu/factsheets/lv/sheet/21/the-european-parliament-electoral-procedures.

Lai iedzīvotājus vairāk iesaistītu Eiropas politikā un padarītu ES demokrātiskāku, ir ieviestas vairākas iniciatīvas.

- Eiropas pilsoņu iniciatīva, kas darbojas kopš 2012. gada. Ja vismaz viens miljons eiropiešu no vismaz septiņām ES dalībvalstīm paraksta iniciatīvu, viņi var aicināt Eiropas Komisiju izstrādāt tiesību akta priekšlikumu.
- [Konference par Eiropas nākotni](#), kas tika izsludināta 2019. gadā. Šī konference būs publisks forums, kurā ar iedzīvotājiem norisināsies debātes par virkni Eiropas Savienības svarīgāko prioritāšu un uzdevumu. Sākotnēji tā notiks no 2020. gada līdz 2022. gadam.
- Pastāv vēl daudzi citi līdzdalības instrumenti, piemēram, [Eiropas Ombuds](#), [sabiedriskās apspriešanas](#) (eksperti konkrētās jomās), [tiesības iesniegt lūgumrakstus](#) un [dialogi ar iedzīvotājiem](#).

5. BĒĢĻI EIROPAS SAVIENĪBĀ

Katrai ES valstij ir sava patvēruma politika. Tomēr kopēja Eiropas patvēruma sistēma nosaka **kopējus minimālos standartus** attieksmei pret visiem patvēruma meklētājiem un viņu pieteikumiem visās ES dalībvalstīs (mēdz arī teikt, ka dalībvalstis rīkojas atbilstoši Dublinas regulai), un šī kārtība cita starpā paredz:

- par patvēruma pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga tā dalībvalsts, kurā migrants pirmo reizi šķērso ES robežu.
- Ikvienam patvēruma meklētājam ir tiesības uz pajumti, pārtiku un pamataprūpi laikā, kamēr tiek izskatīts viņa patvēruma pieteikums. Par to gādā dalībvalsts, kas izskata viņa pieteikumu.
- Migranti ES var lūgt patvērumu tikai vienu reizi. Ja viena dalībvalsts noraida šādu lūgumu, attiecīgā persona nevar pieteikties uz patvērumu kādā citā ES dalībvalstī. Lai to pārbaudītu, ikviena patvēruma meklētāja pirkstu nospiedumi tiek reģistrēti Eurodac datubāzē.

Reaģējot uz 2015. gadā pieredzēto pēkšņo un nekontrolēto migrantu pieplūdumu, ES veica vairākus pasākumus, tostarp noslēdza vienošanos ar Turciju un citām trešām valstīm, lai novērstu migrantu ierašanos Eiropas Savienībā. Kopš tā laika jaunpienākušo migrantu skaits ES ir samazinājies. Tomēr 2015. gada un turpmāko gadu notikumi ir radījuši spriedzi daudzu dalībvalstu patvēruma sistēmās un Šengenas zonā. Kopējā Eiropas patvēruma sistēma ir steidzami jāreformē. Tomēr šis jautājums ir sarežģīts, jo dalībvalstīm ir atšķirīgi viedokļi, kā to risināt.

Noderīgas saites

- Jaunākie dati par migrāciju visā pasaulē atrodami vietnē www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html
- Eiropas Parlamenta infografika ar informāciju par Eiropas Savienību un migrāciju ir atrodama vietnē www.europarl.europa.eu/thinktank/infographics/migration/public/index.html?page=intro
- Kopējā Eiropas patvēruma sistēma ir izskaidrota vietnē https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en

NODERĪGAS SAITES

- Šajā videofilmā, kas tapusi 2015. gadā, nepilnās sešās minūtēs ir izskaidrots, kā darbojas Eiropas Parlaments www.europarl.europa.eu/programme/others/how-it-works-the-european-parliament (lapas augšējā kreisajā stūrī iespējams iestatīt vēlamo valodu). Ja pēc uzdevuma izpildes vēl atliek pietiekami daudz laika, varat parādīt skolēniem šo videomateriālu un pēc tā noskatīšanās apspriest kopīgo un atšķirīgo uzdevumā un īstenībā. Piezīme: videofilma uzņemta 2015. gadā, līdz ar to daži aspekti var būt mainījušies. Tomēr tā joprojām labi izskaidro to, kā darbojas Eiropas Parlaments.
- Sīkāka informācija par Eiropas Parlamenta darbību atrodama vietnē www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/organisation.
- Parastā likumdošanas procedūra īstenībā ir daudz sarežģītāka, un tās ietvaros Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome tiesību aktu priekšlikumus skata pirmajā, otrajā un dažkārt pat trešajā lasījumā. Šā procesa vizuāls atspoguļojums un padziļināts izklāsts ir atrodams šeit: www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures/legislative-powers.

